

Cent mesos apropant la natura

Quan l'Ateneu Juvenil, Cultural i Naturalista de Girona tot just està acabant de celebrar el quinzè aniversari fundacional, la seva publicació més coneguda, el *Noticiari Naturalista de Girona*, ha assolit la rodona xifra de 100 números. Cent petites entregues de natura. Cent mesos apropant-la a milers de llars de la nostra ciutat.

Ja fa 100 números del primer *NotNat*, de l'any 1997, una humil publicació men-

sual que va néixer com una secció del *Xot*, el butlletí de l'Ateneu Juvenil, Cultural i

La llengua de les pedres

No sé si acaba de ser casual que al principi d'aquest estiu hagin aparegut dos llibres de fotos sobre dos llocs tan importants per als gironins i per als forasters com la Catedral i el Call. El llibre de la Catedral es titula *Silencis* i és *Una nova mirada a Josafat*. El del Call es titula *Les portes del Call* i les seves fotos se centren en el detall d'un mur, d'una volta, d'una paret, d'uns escalons, d'unes llambordes, d'un enllosat puntejat de verd i, sobretot, en un joc subtil i suggerent de llums i ombres. No hi ha mai una imatge prou nítida a cap de les fotografies de Josep M. Oliveras. Tampoc de conjunt. Però aquestes fotos obren les portes a un altre call, a un nou call més transcendent, més íntim, més etern, més sagrat i més penetrant que res del que puguem dir o que puguem sentir amb qualsevol paraula i en qualsevol llengua. D'aquí –suposo–, prové el títol. Deixant de banda la presentació d'Anna Pagans, Eva Vázquez ha escrit l'únic text d'aquest llibre. Comença excusant-se perquè ha de servir-se «d'aquesta llengua imperfecta» que parla, «aquesta llengua que diu "pedra" i a l'instant s'endureix com la cosa que anomena sense haver-se encomanat de la seva solidesa». És per això també, perquè les llengües poden dir, però no poden encomanar, que les fotos d'Oliveras tenen prou força per arribar a tothom, mentre que el text –magnífic de Vázquez ha hagut de ser traduït a tretze llengües i al sistema braille. Passo uns minuts les mans damunt d'alguns dels signes braille, mentre imagino què serien les llengües si poguéssim usar paraules amb arugues, en comptes d'haver-nos de conformar a dir «arrugues». Anem, però a *Silencis*. Les fotos són de la Catedral i les ha fet Jordi S. Carrera. La majoria són de l'interior. Quan no és així, són sempre fetes des de sota perquè és d'aquesta manera com Josafat veia no l'harmonia gòtica de la Catedral, sinó l'espai desproporcionat que era per a algú que hi treballava i hi vivia. Eva Vázquez, que també ha escrit un text a *Silencis*, es demana si algú «pot ser humà enmig d'aquesta desproporció». Jordi S. Carrera li ha contestat que no a cadascuna de les seves fotos. I l'ha contestada a base de racons i detalls que se'ns imposen com lloses, d'escaleres i espais que ens indueixen a veure tot allò que hi ha i que no és material, de cambres que són com mons buits, de baranes que giravolten en ulls de bou pregons com boques de pou, de voltes i contraforts. La llum és sempre parcial; arriba sovint entre ombres. I quan les fotos són d'exterior, arriba com si caigués de lluny. Em fixo en una on es veu el peu d'una escala de pedra: la llum xoca amb el llindar, acarona una petita part dels escalons i il·lumina una porta vellíssima de fusta vella. Però, a mitja porta, l'ombra apagada d'un llum flexible trenca aquella llum com ho faria una alenada de cendra. Així és com Bertrana va idear Josafat: treballant i vivint entre sants, però ofuscat de tanta llum. «Com una idea que es perd, com un pensament que fuig, com un seny que divaga...»

NOTICIARI NATURALISTA DE GIRONA I COMARCA

Núm. 100 / Mes d'abril - Albert Ruhí, Aleix Comas i Ponç Feliu

Naturalista de Girona. El *Noticiari Naturalista de Girona* es convertí, amb la generalització del correu electrònic, en una de les eines més potents de divulgació de la natura en l'àmbit local. Al cap de cinc anys, el *Noticiari Naturalista de Girona i Rodalies*

havia incrementat el nombre d'observadors –i de destinataris– de la publicació. En aquell moment el seu disseny canvià lleugerament, per adaptar-se als nous temps, i s'ha mantingut fins ara. Aquest mes d'abril de l'any 2006 tots plegats podem celebrar que, puntualment, el *NotNat* ha anat sortint mes rere mes fins a arribar a aquest número 100; i, actualment, prenent com a marc territorial la comarca del Gironès. S'hi han publicat més de 5.000 observacions, hi han participat prop de 300 observadors, l'han rebut milers de persones i s'hi ha vist implicat, d'una manera o altra, un teixit ciutadà immens.

Allò que començà com una iniciativa pionera ben aviat es consolidà, i amb el temps ha anat trobant companys de viatge. A les comarques veïnes del Pla de l'Estany, la plana de la Selva o la Garrotxa, per exemple, s'ha seguit el camí obert per la modesta publicació gironina. Però ¿què és allò que ens mogué, primer a en Ponç Feliu i després també a l'Albert Ruhí i a l'Aleix Comas, a recollir sistemàticament tantes observacions i difondre-les, mes a mes? A banda de l'esperit científic i el potencial de dades que es centralitza i emma-

Xavier Cortadellas